

Zdraví z přírody

Vegetariánská bezmasá strava se v posledních letech začíná pozoruhodně prosazovat. To, co bylo ještě donedávna známkou podivínství, se nyní „začíná nosit“.

Je nutné zvířata zabíjet a jejich mrtvá těla pojídat? Je to stejná diskriminace, jako je diskriminace rasy nebo pohlaví a nemá logické ani etické opodstatnění.

Nepotřebujeme pro zvířata novou morálku. Musíme pouze přestat svévolně vylučovat zvířata za stávající morálky. V první části této knihy vyprávějí prominenti, proč nejí maso.

Autor první části knihy Mgr. Dr. Helmut F. Kaplan, narozen v roce 1952, je filozof a autor četných knih a článků ve vztahu člověk – zvíře, vegetarismus a požívání masa.

Určeno pouze pro studijní účely.
Text neprošel jazykovou úpravou.

© Dr. Helmut F. Kaplan, 1995
© Eko – konzult, 2004
ISBN 80-8079-005-1

Předmluva

Zasazovat se za práva zvířat nebylo nikdy vděčnou záležitostí. V našich dobách zvláště je to nevděčný úkol, protože se hned vyskytne celá řada námitek: „Proč se zabývat právy zvířat, když na mnoha místech jsou pošlapávána práva lidí?“ Nebo: „Zda při hrozící ekologické katastrofě, v tváři v tvář hrozícímu zániku světa má nějakou cenu zabývat se právy zvířat?“

Tyto otázky mohou být jasně formulovány na základě tisíciletých filozofických poznatků a úvah.

Je osudem každé pravdy, že před jejím uznáním, musí procházet obdobím výsměchu.

Albert Schweitzer

Pokud budou lidé pohybuujícími se hroby jimi zabitých zvířat, budou války na zemi.

Georgie Bernard Shaw

Pokud budou jatka, budou i válečná pole.

Leo Tolstoj

Když se jedná o zvířata, pak většina lidí se stává nacisty a pro zvířata každý den je Treblinkou, nebo Osvětimem.

Isaac Bashevis Winter

Přijde jednou den, kdy zabíjení zvířat bude stejným zločinem, jako vražda člověka.

Leonardo da Vinci

Není již cesta zpátky

Od roku 1963 jsem vegetariánem, čemuž předcházela doba vývoje, tedy uvědomění si eticky neospravedlněného, nekonečného utrpení zvířat a smutku z vlastní nemohou-

nosti, nějak tomu zabránit a pocitu, že jsem sám, kdo toto zlo vidí. Jistě, byly již skupinky vegetariánů, ale to bylo intelektuální gheto a všechno to mělo nádech nesianosní, sektářský. Zdálo se mi, že jsem volajícím na poušti a přál jsem si situaci, duchovní klíma, kde by aspoň lidé poznali problémy ve vztahu k požívání masa. To se splnilo vznikem celosvětového hnutí pro práva zvířat. Dnes je možné trochu rozumnému, vzdělanému člověku vysvětlit, že chov a zabíjení miliard zvířat ročně pro výživu lidí není ani etické, ani ekologické.

Pochopitelně, že ne každý věnuje pozornost těmto etickým a ekologickým problémům, ani nemá snahu nějak přispět k jejich řešení, ale přece jen je možné o bezmasém způsobu života hovořit, aniž by vás rozumní lidé měli za podivína a to je proti minulosti velký pokrok. Při dnešním pokroku, poznáních a vědomostech již není cesta zpátky. Fakty a argumenty jsou zřejmé. Idea hnutí za práva zvířat má dnes stejnou morální a politickou hodnotu, jakou kdysi měla snaha za zrušení otroctví.

Filozofie vegetarismu

Filozofie vegetarismu má různý význam a různí lidé ho budou různě chápat a to především proto, že jen málo rozlišují mezi filozofií na jedné straně a náboženstvím na straně druhé. Fenomén nekonzumování masa, je již znám od antických dob v různém významu a intenzitě. Lidé, kteří jsou členy nějakého náboženství, stávají se vesměs jeho zajatci a nedovedou přijmout něco nového, co právě nehlasá církev, ku které se hlásí. Kdo je přesvědčen o nesprávnosti konzumování masa, ten sotva bude moci nějak změnit názor toho, kdo je skálopevně přesvědčen o tom, že maso mu dává, podle starých a dlouhodobých sugescí sílu, že je nutné k životu.

Historická změna

Tisícileté mlčení filozofie vegetarismu bylo přerušeno v sedmdesátých letech XX. století. Od té doby je možná racionální diskuze o morálním postavení zvířat a tím i o správnosti, nebo nesprávnosti vegetarismu. Tím se dostává výměna názorů o vegetarismu a vztahu člověk – zvíře do nové dimenze. Vzniklo světové hnutí za práva zvířat. Diskuze o našich morálních povinnostech vůči zvířatům, se již vede na široké základně ve veřejnosti i na univerzitní úrovni a přináší reální konsekvence ve prospěch zvířat. Bezesporu je možno říci, že filozofie hnutí za práva zvířat přinesla zvířatům více než všechny iniciativy ochrany zvířat předcházejících staletí.

Princip rovnosti

Hnutí za práva zvířat netvrdí, že lidé a zvířata jsou si ve všem rovni, stejně jako si nejsou rovni lidé mezi sebou. Staří lidé nepotřebují pískoviště na hraní, stejně jako děti nepotřebují výtah, aby je vyvezl do prvního poschodí. Zvířata nepotřebují volební právo ani náboženskou svobodu.

Co naopak princip rovnosti doporučuje je, aby se braly v úvahu zájmy, které jsou společné pro lidi i zvířata. Zvíře, stejně jako člověk, potřebuje patřičnou stravu, přístřeší a ochranu.

Tak například nošení kožichů a býčí zápasy, pochovávají velké zájmy zvířat, tedy právo na život pro hmotné zájmy lidí. Lidské potěšení, bylo vykoupeno utrpením a smrtí zvířat.

Vegetarismus

Jen v USA se pro výživu lidí denně zabíjí 14 miliónů zvířat, tedy za rok 5 miliard zvířat. Připočteme-li k tomu ještě ryby, pak dostáváme číslo několika biliónů zvířat, zabíjených za rok jen v USA.

Většina dětí v ranném dětství maso odmítá, nemohou pochopit, proč by se měla zabíjet hravá a milá zvířátka, známá ze skutečnosti nebo z obrázkových knížek a televize. K požívání masa jsou děti cvičeny, jako zvířata v cirkuse.

Když přijmeme, že trpící tvor musí být zabíjen, jen pro lidské chuťové návyky, pak přijmeme i jiné, ještě bezohlednější vykořisťování zvířat.

Význam „práva silnějšího“ pro vztah člověk – zvíře.

Vůči vegetarismu slyšíme námitku: „Protože se v přírodě zvířata vzájemně požívají, můžeme i my zvířata požídat. V celé přírodě vládne právo silnějšího.“

Je zvláštní, že lidé, kteří se označují za „vrchol stvoření“, „podobný obrazu Božimu“, přirovnávají člověka ke zvířeti, co se týče potravy. Člověk může jíst zvířata, protože v jádru je člověk také jen zvíře.

Avšak právě zde, ve vztahu člověka ke zvířeti a v požívání masa, není podobnost. Zvířata, (přesněji masožravá zvířata), musí maso jíst, ale lidé nemusí maso jíst.

Člověk má možnost volby, zvířata možnost volby nemají.

Zvířata nemohou být našimi morálními vzory, protože zvířata nemají morální schopnost. Člověk se odvolává

na krutost přírody, aby zakryl svou vlastní krutost. Zvířata nemohou nic, co nemají. Ale člověk může konat mnohé věci, které by konat neměl. Člověk má schopnost rozlišování a svobodu jednání, což u zvířat není. Lidé mohou jednat morálně, zvíře nikoliv. Mezi zvířaty jsou masožraví a býložraví. Proč bychom si měli

brát za vzor právě masožravá zvířata? Nebo, lépe řečeno, proč by našim vzorem nemohli být přímo kanibalové? Pokud člověk využívá práva silnějšího a vnucuje slabšímu svou vůli, pak nejedná s morálním oprávněním, ale jako barbar, na základě morálky, ke které by se nikdo neměl hlásit.

Mají zvířata duši?

Tato otázka může mít význam náboženský nebo psychologický. Zda zvířata mají nebo nemají nesmrtelnou duši je stejná, jako když někdo chce dokázat, že existuje nebo neexistuje Bůh.

Je možno se také tázat, zda zvířata mají psychické zážitky, tedy vědomí.

Charles Darwin píše, že není rozdíl mezi lidmi a výše vyvinutými savci ve vztahu duševního života. Je faktem, že zvířata prožívají stejná citová hnutí jako člověk a je zbytečné uvádět podrobnosti. Víme jistě, že emoční průběhy u člověka se odehrávají v mozgovém kmenu a ten je u výše vyvinutých savců stejně vyvinutý, jako u člověka.

Bolest

Faktem je, že zvířata prožívají bolest stejně, jak lidé, protože mají stejně vyvinuté nervové soustavy. Zvířata však snášejí bolest tupě, slepě, protože neví proč trpí a nemají žádnou útěchu. Bolest pocituje i hmyz a žížaly.

Utrpení

Zvířata prožívají nejen fyzickou bolest, ale i psychická utrpení: *bolest při rozluce, touhu po domově, smutek, pochybnost, beznadějí, obavy a hněv*. To není názor sentimentálních přátel zvířat, ale nepopíratelná skutečnost. I při psychickém utrpení, trpí zvíře více než člověk. Když například ve válce člověk padne do zajetí, je možno mu vysvětlit, že bude prohledán, zavřen, ale později propuštěn. Když je však chyceno divoké zvíře, nelze mu sdělit rozdíl mezi chycením, zajetím a zabitím a zvíře reaguje buď snahou utéci nebo agresivitou.

Inteligence

Na Mysu Dobré Naděje jeden důstojník často škádlil paviána. Když zvíře jednou spatřilo důstojníka, jak přichá-